

Plan 'Bevordering Tutoring Jonge Kind'.

Een interventie in het kader van achterstandsbestrijding.

Versie 15 juli 2021 (Walter de Wit, Vinci, e.a.)

Doel:

De corona-crisis heeft de verschillen tussen groepen kinderen verder doen toenemen en extra inzichtelijk gemaakt. Onderwijs en kinderopvang zijn (al lang) op zoek naar effectieve interventies om de toegenomen achterstanden van doelgroepleerlingen te verkleinen. De onderzoeksliteratuur laat zien dat tutoring, mits goed uitgevoerd, zo'n hoog-effectieve tussenkomst is. In relatief korte tijd kan grote leerwinst worden geboekt, ook bij peuters en kleuters uit de VVE doelgroep.

Met dit plan willen we bijdragen aan de ontwikkeling en uitvoering van kennisonderbouwde tutorprogramma's voor peuters en kleuters gericht op achterstandenbestrijding en de bevordering van gelijke kansen. We baseren ons daarbij (ook) op internationale ervaringen met tutorprogramma's, in het bijzonder het succesvolle NELI programma, ontwikkeld in Oxford, en op grote schaal uitgevoerd in Groot Brittannië. Bij de ontwikkeling gaan we niet voorbij aan praktische belemmeringen – in de eerste plaats het tekort aan bevoegd personeel in de grote steden.

Tutoring

Bij tutoring gaat om educatieve ondersteuning in kleine (1 – 3 leerlingen) groepjes kinderen, onder begeleiding van een zogenaamde *tutor* (vaak een beroepskracht, maar ook een getrainde vrijwilliger of zelfs ouder). Tutorprogramma's zijn potentieel hoog effectief en kunnen sterk bijdragen aan de ontwikkeling van kinderen. In de beoordelingen van de effectiviteit van onderwijsinterventies vinden we tutoring stevast bovenin terug. Bijvoorbeeld in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO), waarbij het principe is opgenomen in het keuzemenu effectieve interventies.¹

We voerden in de periode mei-juni 2021 een verkenning uit naar de mogelijkheden voor peuters en kleuters in Nederland. We spraken een aantal experts, onderzoekers, mogelijke afnemers en financiers (gemeenten, schoolbesturen, voorscholen, ministerie) en potentiële ontwikkelaars. Ook spraken we met de ontwikkelaars van het Britse NELI-programma. In een kennisnotitie beschrijven we de nodige achtergrondinformatie over tutoring (Kloprogge & De Wit, 2021). In voorliggende notitie een plan op hoofdlijnen om de invoering van Tutoring Jonge Kind te bevorderen (met aanpalend onderzoek).

---

¹ Grotendeels overgenomen van de Britse EEF-kennisbank.

Definitie

Tutoring betekent intensieve educatieve ondersteuning, in kleine groepjes, of individueel. Het is aanvullend op het reguliere onderwijs en bedoeld om reguliere onderwijsactiviteiten te ondersteunen of aan te vullen. Doelen van tutoring kunnen behalve het verbeteren van leerprestaties of inhalen van achterstanden, ook zijn het vergroten van zelfvertrouwen en motivatie of het versterken van sociale contacten (bij kleine groepen). Het begrip mentoring wordt meer gebruikt bij interventies met bredere doelstellingen, waarbij de mentor ook als rolmodel fungeert. In de praktijk overlappen de termen elkaar nogal eens. Ook is er raakvlak met 'bijlessen' of 'bijspijkeren'.

De *tutor* is de begeleider, de *tutee* de leerling.

Tutoring in buitenland en Nederland

Er is veel ervaring opgedaan met tutoring internationaal (zie Kloprogge & De Wit, 2021). In Groot-Brittannië is de afgelopen jaren veel onderzoek gedaan naar een in Oxford bedacht tutorprogramma voor 4- en 5-jarigen. Het NELI programma is positief geëvalueerd en wordt momenteel grootschalig ingevoerd, gefinancierd door de overheid. Het is een programma dat sterk gefocust is op taalontwikkeling.²

In Nederland kennen we soortgelijke opbrengsten met het Programma High Dosage Tutoring, voor leerlingen uit de midden- en bovenbouw. Andere Nederlandse voorbeelden betreffen het Leidse Tutoring Programma en het Mentorprogramma Rotterdam Zuid, waarin ook de ontwikkeling van de tutor zelf (i.c. studenten) van belang is. Het VVE programma Piramide kent van origine een tutoring-aanpak (uit te voeren door een 2^e leerkracht of 3^e PM-er op de groep). Vanwege de kosten en de gevraagde personele inzet, lijkt hier nog maar weinig van gebruik te worden gemaakt in het land. Tot enkele jaren terug werd in Ede op voorscholen gewerkt met de Piramide-tutor en een afgeleide variant in geval van andere VVE-methodes. Om de ontwikkeling van kinderen te versterken: taal, sneller wennen, leren (samen) spelen e.d. Verder zijn enkele ouderprogramma's, zoals de VoorleesExpress en Samen Thuis in Taal, gebaseerd op de inzet van een mentor of soms tutor in de thuissituatie.

In het kader van het NPO wordt tutoring veelgenoemd als potentieel hoog effectieve interventie, waarmee de opgelopen schade als gevolg van de scholensluiting door Corona, zou kunnen worden gecompenseerd.

Mogelijkheden voor Tutoring Jonge Kind in Nederland

In het hiervoor genoemde Keuzemenu van het NPO worden bij de vroegschoolse educatie (in groep 1 en 2 van het basisonderwijs) geen concrete interventies genoemd. Professionalisering, gericht op de versterking van de educatieve kwaliteit zou hier in de eerste plaats wat ons betreft goed passen. Een belangrijk speerpunt voor de voor- en vroegschoolse educatie in de komende jaren. Maar aanvullend dus ook de ontwikkeling en uitvoering van tutorprogramma's voor het jonge kind. Met dit plan richten we ons op kinderen uit de VVE-doelgroep (dat wil zeggen tussen 2 en 6 jaar).

De effecten van tutoring kunnen groot zijn. Toch heeft de aanpak ook zijn beperkingen – die is vaak relatief duur of arbeidsintensief en bij gebrek aan beroepskrachten soms moeilijk te realiseren. Het is daarom goed zoeken naar de mogelijkheden voor in Nederland haalbare toepassingen.

---

² <https://www.elklan.co.uk/neli/about-neli>. De focus in NELI ligt sterk op taalontwikkeling. Tutors zijn veelal zogenaamde Teaching Assistants (veelal niet-lesbevoegd; geen landelijke kwalificatie-eisen) die vooraf 2,5 dag training in NELI volgen.

Vinci heeft een verkenning uitgevoerd onder in aanmerking komende tutorprogramma's. Een eerste peiling onder schoolbesturen, kinderopvang, gemeenten en het Rijk laat zien dat er veel belangstelling is voor een effectief tutorprogramma voor het jonge kind, als dat aansluit op de Nederlandse context en praktisch uitvoerbaar is.³

Er komen 2 relevante, kansrijke vormen van een tutoringprogramma naar voren:

1. Een tutoringprogramma 'ala het Britse NELI' (voor 4-5-jarigen, met doorontwikkeling naar 3 jaar). Met een sterke focus op taalontwikkeling, goed onderzocht en hoog effectief bevonden in GB. Met als belangrijk voordeel dat de tutor niet lesbevoegd of onderwijsassistent-gediplomeerd hoeft te zijn, om toch hoge opbrengsten te halen. Gegeven de personeelstekorten op met name de VVE-locaties/OAB-scholen in de grootste gemeenten is dit een belangrijke pre. We hebben contact met de NELI-ontwikkelaars over de mogelijkheden om dit programma naar Nederlandse context te vertalen. Indien dit niet kan of duidelijkheid hierover op zich laat wachten, kan een Tutorprogramma ala NELI worden ontwikkeld, waarbij wordt voortgebouwd op de lessen van NELI- en soortgelijke tutoring-programma's.
2. Een tutoringprogramma voorschoolse educatie (2- en 3-jarigen), voortbouwend op bv de ervaringen in Ede. Een programma met bredere, ook pedagogische doelstellingen: zoals een veilige basis bieden en socialisatie (bv voor kinderen die nog niet in een grote groep gedijen). Te verzorgen bij voorkeur door bevoegde PM-ers en bij voorkeur in wijken met hoog risico op ongelijke kansen, bij VE-groepen met veel kinderen met een VVE-indicatie.

We verkennen nog nader of ook methoden van peer-tutoring (zoals destijds Stap Door) voor het Jonge Kind haalbaar en realistisch zijn in de huidige context.

Voorstel

Op basis van onze verkenning stellen we het volgende voor:

1. De ontwikkeling en pilot-uitvoering van een Nederlands tutorprogramma, gebaseerd op de Britse NELI aanpak, maar vertaald naar de Nederlandse praktijk. Dat wil zeggen: een kennisonderbouwd programma, voor jonge kinderen, met als primair doel het bevorderen van hun taalontwikkeling. We sturen aan op een gecontroleerde uitvoering, bedoeld om de kwaliteit van de uitvoering en de opbrengsten te monitoren. De praktische uitvoering komt in handen van getrainde tutors, niet per se lesbevoegde uitvoerders. Onderzoek loopt mee bij de ontwikkeling ervan, bijvoorbeeld door de Universiteit Utrecht (prof. Leseman). Op een aantal pilot-locaties in het land wordt dit uitgetoetst.
2. De bevordering van een tutorprogramma voorschoolse educatie, met een bredere doelstelling, meer gericht op pedagogische doelstellingen, zoals een veilige basis bieden en socialisatie van heel jonge kinderen. Te verzorgen bij voorkeur door bevoegde PM-ers en bij voorkeur bij VE-groepen met veel kinderen met een VVE-indicatie. Bij voorkeur met onderzoek meelopend en in meerdere gemeenten in het land.

Een eerste verkenning levert een aantal gemeenten, schoolbesturen en voorschoolse organisaties op, die hierin sterk geïnteresseerd zijn en mogelijk in mee willen (co)financieren. Wellicht is daarnaast ook landelijke (co)financiering beschikbaar voor deze pilots. We overleggen hierover met het ministerie.

Organisatie en aanpak

- Vinci, woordvoerder en aanspreekpunt, coördinatie

---

³ We hebben dit gepeild bij een selectie van deelnemers aan SterkVVE (ca 12): vertegenwoordigers van de gemeente, de voorschoolse sector en de vroegschoolse sector uit 6 grote gemeenten. Allen bleken in principe geïnteresseerd in Tutoring Jonge Kind. Meerdere deelnemers enthousiast om er direct mee aan de slag te gaan. Anderen verder afwachting over de concrete plannen en over de mogelijkheden en het budget van het NPO om hieraan te besteden.

-
- stuurgroep, Vinci plus kleine groep met gemeenten en instellingen die meedoen aan pilots en investeren, incl. OCW? en 3 onafhankelijke experts (bv Paul Leseman en Demet Yazilitas).
  - Een werkgroep 'Tutoring ala NELI'. Zij gaan zich buigen over de ontwikkeling van een Nederlands Tutorprogramma 'ala NELI'. Ofwel direct gebruik makend van NELI: dit vertalen naar de Nederlandse context en taal. Ofwel indirect, lerende van de ervaringen met NELI.
  - Een werkgroep 'Tutoring voorschools educatie. Zij gaan zich buigen over de bevordering van een tutoringprogramma met een bredere pedagogische doelstelling, op de zwaardere ve-locaties in gemeenten in Nederland (waar geen personeelstekorten spelen).
  - resonansgroep die geïnteresseerd is, mee wil denken, op de hoogte wordt gehouden
  - groepje ambassadeurs die Tutoring Jonge Kind wil ondersteunen.

[Meer weten.](#)

Voor uitgebreidere informatie over achtergronden en inhoud van tutorprogramma's en over de effectiviteit ervan, verwijzen we naar de kennisnotitie van Kloprogge en De Wit daarover (Vinci, 2021).⁴

Voor meer informatie of interesse in deelname, contact:

Walter de Wit, walter@vinci-toponderwijs.nl, 06-11003760.

---

⁴ Tutoring als middel om kansengelijkheid te vergroten. Een kennisnotitie. (Kloprogge en De Wit, Vinci, juli 2021)